

PRO PUBLICO BONO MAGYAR KÖZIGAZGATÁS

2014 1

A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
KÖZIGAZGATÁS-TUDOMÁNYI SZAKMAI FOLYÓIRATA

ÚTBAN AZ INTEROPERABILITÁS FELÉ

A közigazgatás megújításának elengedhetetlen feltétele a közigazgatásban kezelt adatháttér szabályozása, az adatok megbízhatóságának emelése és a hozzáférési kulcsok biztosítása. Szükséges a közigazgatási felelősségi körök kijelölése és az ehhez kapcsolódó folyamatok biztosítása. A közigazgatási eljárás egyik alapelve, hogy a hatóság ne kérjen az ügyféltől olyan adatot, amit már valamelyik állami szerv nyilvántart. Ennek az elvnek az alkalmazása azonban, több esetben akadályba ütközik, mivel az állami nyilvántartások egymástól eltérő struktúrát alkalmaznak, amely megnehezíti a hatóságok közötti kommunikációt és lehetetlenné teszi az eljárások gyors ügyintézését. Az állami adatbázisok minőségi és biztonsági szintjének javításához nélkülözhetetlen a jogszabályok, részletszabályok áttekintése, a jelenlegi helyzet feltérképezése.

• • • • •

1. BEVEZETÉS

Az interoperabilitás a különböző együttműködő szervezetek e-közigazgatási megoldásai közötti átjárhatóságot kívánja előmozdítani, ez egyben az Európa 2020 stratégiai program egyik fontos pontja, mivel nemcsak az egyes tagállamon belül válik fontos tényezővé a közigazgatási elemek összekapcsolása, hanem a tagállamok között is. Magyarország az Európai Unió által nyújtott támogatások segítségével kívánja megteremteni a törvényi és rendeleti szintű szabályozást, amely kulcsfontosságú lehet az interoperabilitás megteremtésében. Tanulmányomban az Államreform Operatív Program segítségével megvalósuló azon koncepciót mutatom be, amelynek segítségével egy olyan keretrendszer létrehozására kerül sor, amely megteremti és összehangolja a különféle nyilvántartások felépítését, átjárhatóságát, az egységesítés következményeként pedig jelentősen csökken a hatósági ügyintézés ideje és az ügyfelek részéről a hatóság számára szolgáltatandó dokumentumok száma.

Az elektronikus közigazgatás népszerűsítésével együtt kell járnia a közigazgatás reformjának, valamint az ügyfelekkel való kapcsolattartás megújulásának. Ehhez egyebek mellett az államnak segítenie kell a felhasználókat az elektronikus közigazgatási eljárások véghezvitelében. A kapcsolattartás megújításának egyik velejárója az interoperabilitás fejlesztése. Kérdésként merülhet fel az olvasóban, hogy mit is értünk interoperabilitás alatt. Az interoperabilitásnak számos definíciója ismert. Korábban a fogalom – szűkebb értelmezésben – az információtechnológiai rendszerek azon folyamatainak képességét jelentette,

amelynek során az adatok, információk cserélődni tudtak, a tudás megosztódott.¹ Szélesebb értelemben az e-közigazgatási interoperabilitás vizsgálata a közigazgatási szervek azon képességét fejezte ki, amelynek során a különböző közigazgatási rendszerek együtt tudtak működni, és könnyedén információt tudtak cserélni.² Az interoperabilitás kiemelt prioritású terület, hiszen ez garantálja a szabványosságot és az átjárhatóságot mind államon belül, mind tagállamok adminisztrációi és szolgáltatásai között. Ha nem lennének közös szabványok, az intézmények közötti adatcsere lehetetlen lenne. Napjainkra az interoperabilitás többféle megközelítésével találkozhatunk, amelyek a következők:³

1. A szervezeti interoperabilitás az ügymenetek formalizálását (modellezését) és a modellek közötti átjárhatóság biztosítását, a közigazgatási rendszerek közelítését feltételezi (azaz számos normatív eleme van). Az interoperabilitás szervezeti szinten a kétoldalú megoldások helyett a mindenkire érvényes többoldalú megoldásokat preferálja.
2. Funkcionális interoperabilitás alatt a rendszerek azon képességét értjük, hogy egymással adatot tudnak cserélni, és a fogadó oldal legalább ember számára értelmezhető adatot ad ki.
3. A szemantikai interoperabilitás teszi lehetővé, hogy az adatok formátumának azonossága révén más célra használt adatok is feldolgozhatóvá váljanak mindenhol. Itt már a számítógépes rendszer is értelmezni tudja az adatokat, azaz számára is feldolgozható, értelmezhető információt kap. Az e területre megfogalmazott ajánlások⁴ kiterjednek az adatelemek interoperabilitására adatszótárak és multilaterális funkcióablázat használatával.
4. A technikai interoperabilitás biztosítja a szolgáltatások közötti átjárások infrastruktúráját (technológiák, szabványok, házirendek) részét. A jogi interoperabilitás garantálja azt a szabályozási hátteret, amelyben az együttműködő szervezeteknek megfelelő jogi felhatalmazásuk van arra, hogy az adatcsere a közös előírások szerint hajtsák végre. Miután a közigazgatásban csak előzetes jogi szabályozás után hajtható végre interoperabilitást megvalósítani képes cselekmény, így e terület biztosítása elemi feltétel.
5. Végül a politikai interoperabilitás biztosítja azt a központi akaratot, amelynek segítségével az interoperabilitás megvalósítása és irányítása mögötti elkötelezettség és támogatás elérhető. Ennek mind nemzeti, mind nemzetközi dimenziójáról beszélhetünk. Hiszen a cél nem csupán országon belüli szándékegyezés, hanem az Európai Unió belüli, esetlegesen divergáló megoldások megakadályozása, közös irányok kidolgozása és végrehajtása is.

Az interoperabilitás napjainkban fontos követelmény, amelynek a megvalósítása igen bonyolult, számos technikai intézkedést takar. Az interoperabilitás határokon átnyúló elemei sokszor akadályba ütköznek a nemzeti jogrendszer különbözősége vagy éppen a jogalap hiánya miatt. Magyarország a többi európai uniós tagállamhoz hasonlóan törekszik arra, hogy minél inkább bekapcsolódhasson a nemzetközi véráramba, és biztosítsa a határokon átnyúló közigazgatási nyilvántartások összeférhetetlenségének megszüntetését.

1 European Interoperability Framework for Pan-European eGovernment Services, Version 1.0, Brussels, 2004, European Communities.
2 E-Government Interoperability: Overview, Bangkok, 2007, United Nations Development Program, <http://www.apdip.net/projects/gif/GIF-Overview.pdf>.
3 Dr. SIMON Barbara–Dr. TÓZSA István: *Elektronikus-közigazgatási modernizáció*, 2013.
4 Az EIF 4.2. verziójának ajánlásai 7–9. pont.

Az interoperabilitás, az elektronikus aláírás és a digitális azonosítás hatékony eszközök ugyan ahhoz, hogy népszerűsíteni lehessen az elektronikus közigazgatás határokon átnyúló szolgáltatásainak kifejlesztését, mégis gyakran csorbát szenvednek amiatt, hogy az interoperabilitásra vonatkozóan nincs határokon átnyúló és ágazatközi jogalap, a nemzeti jogrendszerek különböznek egymástól, valamint amiatt, hogy a tagállamok egymással nem kompatibilis megoldásokat választanak.

Az állami adatbázisok közti interoperabilitás szabályozási feltételeinek megteremtése kiemelt szerepet játszik hazánk elektronikus közigazgatásának fejlesztésében. A magyar közigazgatás szolgáltató jellegének erősítésében, átalakításában nagy jelentőségűek az EU által Államreform Operatív Programon keresztül nyújtott támogatások. A program keretében az ügyintézés és az igazgatási folyamatokat meghatározó jogszabályi környezet felülvizsgálatára, modernizálására és racionalizálására kerül sor, emelve hazánk interoperabilitási képességét. Hazánkban a közigazgatási szervek által kezelt nyilvántartások együttműködési képességének növelésében elengedhetetlen szerepet játszik a közhiteles nyilvántartásokról, valamint az adatvagyron kezeléséről szóló jogszabályok felülvizsgálata. Az adatok és információk szolgáltatásával kapcsolatos jogszabályok revíziója az uniós követelményeknek megfelelő szabályozási környezetet segíti elő, amelynek segítségével a hatósági ügyintézés folyamata felgyorsul.

A modern közigazgatás alapja a különféle nyilvántartások, adatbázisok egységes elvek szerinti professzionális kezelése. Ezen nyilvántartások összehangolásával lehet megvalósítani azon törekvést, hogy az állampolgárok, a gazdasági társaságok és egyéb ügyfelek számára a közigazgatási ügyek intézése a lehető legkisebb adminisztratív teherrel járjon. Amennyiben a nyilvántartások képesek gyors, hatékony, pontos egymás közti kommunikációra, úgy természetesen megvalósítható, hogy a közigazgatási szervek ne kérjenek az ügyfelektől olyan adatot, amelyet ők már egyszer korábban rendelkezésre bocsátottak.

2. AZ ELEKTRONIKUS SZABÁLYOZÁS ÁTTEKINTÉSE

2004-ben elfogadták a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényt. Ennek különös jelentősége van, hiszen ebben kapott először kiemelt hangsúlyt az ügyfélközpontú szolgáltató állam fogalma mint társadalmi-politikai célkitűzés, illetve ennek figyelemmel kellett lennie az új elektronikus eljárási rendhez tartozó alapfeltételek (elektronikus aláírás, elektronikus ügyintézés, elektronikus fizetés) létrehozására. A jogalkotó célja az volt, hogy a hagyományos ügyintézésel egyenrangú szintre emelje az elektronikus ügyintézés, bizonyos kivételek fenntartása mellett.

A törvény az alábbi végrehajtási rendeletek megalkotásával vált a gyakorlatban is alkalmazhatóvá:

- 193/2005. (IX. 22.) kormányrendelet az elektronikus ügyintézés részletes szabályairól;
- 194/2005. (IX. 22.) kormányrendelet a közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről;
- 95/2005. (IX. 22.) kormányrendelet az elektronikus ügyintézés lehetővé tevő informatikai rendszerek biztonságáról, együttműködési képességéről és egységes használatáról.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény hatálybalépését megelőző időszakban az elektronikus eszközök állami használata igen korlátozott mértékű volt. A kezdeti időszakban az e-kormányzat nem kapott önálló stratégiát, hanem legfeljebb egy-egy átfogó információs társadalmi stratégia részeként jelent meg. A törvény 2004-es elfogadása jelentős előrelépést hozott az informatika közigazgatási alkalmazásában. Általánosságban mondta ki: törvény, kormányrendelet, önkormányzati rendelet eltérő rendelkezésének hiányában a hatóság a közigazgatási hatósági ügyeket elektronikus úton is intézi. A törvény X. fejezete a hatálybalépése óta többször jelentősen átalakult, részben az elektronikus közigazgatás megvalósítása gyakorlati tapasztalatainak, valamint – ezzel nagyrészt összefüggésben – a kormányzati e-közigazgatási modellek jelentős változásainak eredményeként. A törvény elfogadását követő centralizálási folyamat lényegében központosította az elektronikus ügyintézését. Az elektronikus közszolgáltatásról szóló 2009. évi LX. törvény és a hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus térítvevényről szóló 2009. évi LII. törvény alapján a központi elektronikus szolgáltató rendszer lett az egyetlen csatornája az ügyfél és a hatóság, valamint a hatóság és hatóság közötti elektronikus kapcsolattartásnak. Ennek a szabályozásnak a célja az ágazati fejlesztések, egyedi megoldások és szolgáltatások felszámolása, az elektronikus ügyintézés központosítása volt. A túlzottan centralizált modell kiütköző problémái miatt azonban 2010-től kezdve új stratégiai irányvonal körvonalazódott. Ennek eredményeként a 2011. évi CLXXIV. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény és egyes kapcsolódó törvények, valamint a miniszteri hatósági hatáskörök felülvizsgálatával összefüggő egyes törvények módosításáról a korábbi centralizált modellt megszüntette, és a technológiai jellegű szabályozás helyett magának az eljárásnak a szabályozására fókuszált. Olyan keretjellegű szabályozást teremtett meg, amely lehetőséget nyújt arra, hogy a közigazgatás rugalmasan alkalmazzon a piac által kidolgozott, elfogadott megoldásokat. A 2012-től hatályos új szabályozás célja az ágazati fejlesztések, egyedi megoldások és szolgáltatások felszámolása lett. 2012. április 22-én a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatások kialakításával lényegében megtörtént az alapvető elektronikus ügyintézési szolgáltatások szabályozási alapjának megteremtése. Célként megjelent, hogy a korábbi, szállítói és fejlesztői oldalon egyaránt monopolisztikus helyzetet teremtő megoldás helyett az összkormányzati érdeket hangsúlyozottan figyelembe vevő, egyszerűbb és kompatibilitásra, együttműködésre képes modulokból épüljenek fel a rendszerek. A prioritások között annyira fontosnak tekintendő a szükséges modularitás kialakítása, hogy ennek megvalósulása érdekében – természetesen ésszerű és indokolható határig – adott esetben többletköltség is felvállalható.

A korábbi – mesterségesen létrehozott – nagy központi rendszerek képtelenek voltak kiszolgálni a valós igényeket. Az elsődleges cél napjainkban az, hogy a szolgáltató jelleg és a rugalmasság valós legyen. Ez azonban nem jár a központi szolgáltatás visszaszorulásával, sőt bizonyos helyeken (ilyen a fokozott biztonsági garanciákat igénylő központok, illetve nyilvántartások kezelésének területe) még erősödnek is a korábbi központi rendszerek.

A szabályozás ezzel még nem fejeződött be, további jogszabály-módosítási tervezetek lettek kidolgozva mind törvényi, mind kormányrendeleti szinten annak érdekében, hogy az e-közigazgatás teret nyerjen, és ezáltal gyors és kényelmes ügyintézését biztosítson. A kidol-

gozott jogszabály-módosítási javaslatok első elemként 2013. július 1-jén hatályba lépett a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény X. fejezetének módosítása. A módosítás szabályozza az iratkezelői rendszerek közötti kapcsolat létesítésének támogatását, a személyre szabott ügyintézési felület kialakítását, a központi érkeztetési ügynöki szolgáltatás működtetését. A törvény értelmében azok az eljárási cselekmények értendők elektronikus ügyintézés alatt, amelyek során az ügyfél vagy az ügyintézését biztosító szerv elektronikus nyilatkozatot tesz, vagy az ügyintézését biztosító szerv, az ügyfél vagy más ügyintézését biztosító szerv nem elektronikus nyilatkozatát elektronikus nyilatkozattá alakítja át, és azt az eljárás során felhasználja. Az elektronikus ügyintézés hatályos szabályozása széles körben épít az elektronikus aláírások használatára. Az elektronizálásnak a közigazgatás belső folyamataira gyakorolt hatása olyan klasszikus tevékenységeket érint, mint az iratok iktatásával kapcsolatos feladatok, az iratok érkeztetése, szignálása, kiadmányozása és irattárazása. A közigazgatás működésében egyáltalán nem hanyagolhatóak el ezek a tevékenységek, mivel sok esetben nemcsak szervezeti, működési folyamatokról beszélhetünk, hanem például a kiadmányozás esetében a döntés jogszerű meghozatalának egyik feltételét adja a jogszabályoknak megfelelő eljárás. Az elektronikus ügyintézés hazai modellje az állam normál működési modelljéből indul ki, azt az egyszerűsítési elvet követi, hogy az ügyfél áll kapcsolatban az állammal. Az ügyfél lehet természetes személy és jogi személy is; elismert a szervezeti hitelesítés és aláírás; a modell nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy több ügyfél is jelen legyen az eljárásban; a kézbesítésnél a fennálló piaci logikára épülő postafiókmodellt alkalmazza. A 83/2012. (IV. 21.) kormányrendelet keretében létrejött az Elektronikus Ügyintézési Felügyelet, amely ajánlásokat bocsát ki az elektronikus ügyintézési szolgáltatások gondtalan működése érdekében. Az ajánlások kiadásában az Elektronikus Ügyintézési Felügyeletet segíti, hogy Az elektronikus ügyintézésre vonatkozó jogszabályi környezet felülvizsgálata című projekt keretében megalkották az útmutató-tervezetet a huszonkét szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatáshoz. Az útmutatók szabályozási, technikai jellegű információkat tartalmaznak.⁵

A nyilvántartást vezető, illetve a hatóságok közötti adatkapcsolatban érintett szerveknek – az ágazati törvény eltérő rendelkezése hiányában – az adatvédelmi, valamint az adatbiztonsági előírások maradéktalan betartása mellett kell eljárniuk.⁶

Az interoperabilitással kapcsolatos szabályozás kialakítása során az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény és a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény legfontosabb, figyelembe veendő rendelkezései a következők:

– Az „adatfelelős” fogalma: az információszabadságról szóló törvény jelenlegi meghatározása szerint az adatfelelős az a közfeladatot ellátó szerv, amely az elektronikus úton kötele-

5 Útmutatók: összerendelési nyilvántartás, elektronikus és papíralapú iratok közötti szolgáltatások, ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása.

6 Különösen az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvényben, a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvényben, az állami és önkormányzati szervek elektronikus információbiztonságáról szóló 2013. évi L. törvényben, valamint a nemzeti adatvagyon körébe tartozó állami nyilvántartások fokozottabb védelméről szóló 2010. évi CLVII. törvényben foglalt előírások.

zően közzeendő közérdekű adatot előállította, illetve amelynek a működése során ez az adat keletkezett. Az interoperabilitás fokozottabb megvalósítása esetén előfordulhat, hogy a közzeendő adat nem a saját honlapon közzétételre köteles adatfelelősnél, hanem más személynél keletkezik, ezért a szabályozás kialakítása során indokolt lehet az adatfelelős fogalmának pontosítása.

- Kiemelendő, hogy az információs szabadságról szóló törvény értelmében a különböző nyilvántartásokban tárolt személyes adatok kizárólag törvényben meghatározott esetben kapcsolhatók össze.
- A minősített adatot külön engedély nélkül felhasználni kizárólag állami vagy közfeladat elvégzése során és kifejezett törvényi felhatalmazás alapján lehet.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény értelmében a hatóság csak kifejezett törvényi felhatalmazás esetén jogosult az eljárás lefolytatásához egyébként nem elengedhetetlen személyes adatokat megismerni és kezelni. A hatóság kizárólag az eljárás lefolytatásához szükséges védett adatot ismerhet meg, jogszabályban meghatározott módon és körben.

Az új szabályozási környezet hatékonyabb állami és önkormányzati rendszert hoz létre.

A szubszidiaritás elvének érvényesítése – azaz a technikai és műszaki megvalósítás; a szabályozott ügyintézési szolgáltatás; az elektronikus nyilatkozat megtételének lehetősége az alacsonyabb szintű intézményekben is; stb. – révén jelentős mértékű decentralizálás valósul meg. Ennek következtében erőteljesen nő a tisztviselők felelőssége, amely emelheti a szakmai presztízsüket, megbecsülésüket. A közvetett hatások kapcsán ki kell hangsúlyozni a jó kormányzás elveinek azokat a következményeit és hatásait, amelyek a gyakorlatban, a hétköznapi életben jelennek meg. Az új szabályozás révén erősödhet a közigazgatás iránti állampolgári és vállalkozói bizalom. A törvényjavaslat ezt segíti elő többek között a túlszabályozás csökkentésével, az állampolgárok informatikai önrendelkezési jogának biztosításával, az ügyintézés végző szervek döntési jogosultságának bővítésével. A szubszidiaritás elvének gyakorlatban való megjelenésével a közszolgáltatások egyre inkább megjelenhetnek olyan intézményekben, amelyek települési, járási szinten sokkal ismertebbek, elfogadottabbak az állampolgárok, vállalkozások számára.

3. KÖVETKEZTETÉSEK

Az e-közigazgatás segítségével megvalósíthatóvá válhat az egyablakos ügyintézés, amely az otthoni ügyintézés lehetőségével komfortosabb ügyintézés ténylegesebbé válik. A cél, hogy az állampolgár csak szükséges esetben jelenjen meg ügyintézés céljából a hivatalban, ami mind az ügyfél, mind a hivatal számára pénzmegtakarítást eredményezne. Számos országban tapasztalhatjuk, hogy a közigazgatás színvonalát digitalizálással teszik hatékonyabbá, olcsóbbá. A bevált, jó gyakorlatok átvétele, az e-közigazgatási megoldások exportja elengedhetetlen a hazai közigazgatás fejlesztésében. Az európai uniós források minél hatékonyabb felhasználásával, a tagállamok közötti e-közigazgatási kapcsolatok fejlesztésével jelentős eredmények érhetők el, s ez hosszú távon szolgálná a közigazgatás megújítását. Jelenleg a legnagyobb problémát még mindig az IT-biztonság kérdése okozza, nemcsak hazánkban, hanem

az uniós tagállamokban is. El kell kerülni, hogy a digitális szakadék közigazgatási szakadékká alakuljon át. Annak, hogy a polgárok idegenkednek az elektronikus közigazgatási eszközök használatától, minden bizonnyal az az egyik oka, hogy bizalmatlanok az adatok biztonságos kezelését és védelmét illetően.

Évről évre több támadás éri az IT-világot, sokszor lehetetlenné válik az elhárítás, és hiába valónak bizonyulnak a felelősök felderítésére tett erőfeszítések. A digitális szakadék felszámolása hosszadalmas feladat, amelynek során nemcsak az infrastruktúra drasztikus átalakítására van szükség, hanem a megfelelő szabályozási környezet kialakítására is. Hazánk versenyképessége az e-közigazgatás területén a digitális újításokban, az innovációban és a közigazgatási vívmányokban rejlik, s ezekhez elengedhetetlen a tagállami együttműködés, a tapasztalatok megosztása. Fontos azonban megjegyezni, hogy a bevált, jó megoldásokat nem lehet teljes egészében implementálni, hiszen minden állam különböző fejlettségi szinten áll, eltérő a sajátosságokkal. Hazánk más államok gyakorlatából merítve elkészítette a nemzeti egységes kártyarendszer koncepcióját, amelynek eredményeképpen egy elektronikus azonosításra alkalmas okmány kiváltott volna több, azonosításra szolgáló dokumentumot. A fejlesztés sajnos kísérleti stádiumban maradt, a megvalósítás még több évet is igénybe vehet. A jövőt a mobiltelefon-alapú azonosítás jelentheti. A módszer az osztrák, finn és észt állampolgárok körében már elterjedt és bevált dolog. Magyarország e-közigazgatási fejlesztésének egyik iránya lehet a portugáliai minta alapján egy interoperabilitási platform, szabálygyűjtemény kialakítása, amelyre nagy szükség van. A nyugat-európai országok között versenyképesnek mondható kis országunk – az internet-hozzáféréssel rendelkezők arányának tekintetében, valamint az ország széles sávú hálózati ellátottságát figyelembe véve – a magyar Nemzeti Távközlési Gerinchálózat szolgáltatásaival jóval nagyobb adatforgalmat képes kezelni, mint amekkora az igény. Az interoperabilitási platform kialakítása az ügyfélkapu fejlesztéséhez is hozzájárulhat. Arra is szükség van egyben, hogy a dokumentumok, online kitölthető űrlapok elektronikus megküldhetőek legyenek. Ez természetesen feltételez egyfajta hitelesítést. Jelenleg a magyar piacon elérhető hitelesítésszolgáltatások túl drágák, és elégséges elektronikus ügyintézési lehetőség híján a magánszemélyek nem vásárolnak tanúsítványokat. Az elektronikus aláírásokat leginkább könyvelők, közjegyzők, ügyvédek, nagyobb cégek használják belső működésükhöz. A hivatali működés, az elektronikus back office megvalósítása a modern közigazgatás egyik feltétele, ezért ezen a téren minél hamarabb előre kellene lépni, hiszen a rendszer egyes elemei már készen állnak. Gondoskodni kell arról is, hogy ezek később majd együtt tudjanak működni egymással, hiszen úgy áll össze egy komplex egész, a több kisebb fejlesztés. A magyar intézmények adatbázisairól elmondható, hogy általánosan rossz állapotban vannak. A régióban a középmezőnybe tartozunk az „e-government readiness”-index tekintetében, azonban igencsak le vagyunk maradva az adatok struktúrájában, a formátumokban és az interoperabilitás egyik mércéjének, a hivatalok egymás közötti adatátadási képességének megvalósításában. Ezen problémák megoldására jelenleg két megvalósítható megoldás mutatkozik reálisnak. Az egyik az adattisztítási folyamatok minél előbbi elindítása, amelyet központilag valamilyen formában koordinálni kell. A másik az informatikai konszolidációs tevékenység, ennek során a kisebb méretű vagy minimális informatikai költségvetésű intézményeknek segítséget kell nyújtani a fenn-

tartható informatikai beruházások megvalósításában, az üzemeltetési feladatok ellátásában, ajánlásokra és tanácsokra van szükségük a hatékonyabb licencgazdálkodás és hardverfenntartás érdekében. Folytatni kell a jogszabályi környezet felülvizsgálatát. Ameddig a magyar kormányzatnak nincs a kezében olyan jogi szabályozó eszköz, amellyel meg lehet regulálni az önállóan, egyedi megoldásokat megrendelő, mindenféle nemzetközi szabványt, ajánlást, különböző trendeket figyelmen kívül hagyó intézményeket, addig nagyon kevés lehetőség van hatáskör lépéseket tenni az interoperabilitás felé.